

HUKUKA GİRİŞ DERSİ

DERS NOTLARI

Ders notlarının hazırlanmasında Haluk Hadi Sümer, Hukuka Giriş Kavramlar & Kurumlar, Beşinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022 künyeli kitaptan yararlanılmıştır.

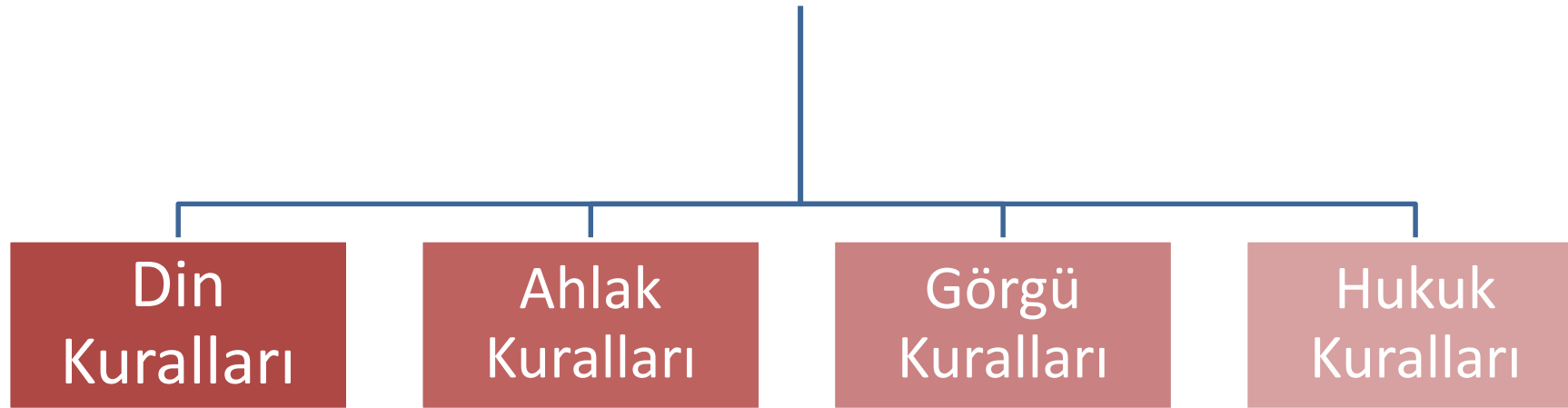
Toplum Yaşamı ve Toplum Düzeni

- ✓ İnsanlar toplu halde bir arada yaşamaktadırlar. Birlikte yaşamak zorunda olmanın çeşitli maddi ve manevi nedenleri bulunmaktadır.
- ✓ Toplumu oluşturan bireylerin her istediklerini yapmaları halinde o toplumda karmaşanın hatta kaosun çıkması kaçınılmazdır.
- ✓ Sosyal hayatın bir düzen içinde devam etmesi için belirlenmiş kuralların olması gerekmektedir.

Sosyal ilişkilerde kişiler arasında karşılıklı **ödevler ve yükümlülükler** vardır. Toplumsal ilişkilerdeki ödev ve yükümlülüklere uygun davranılmaması halinde toplumsal tepki uyanır.

Toplum halinde yaşayan insanların yerine getirmek zorunda oldukları ödevleri ve kullanacakları yetkileri belirleyen kurallara **toplumsal düzen kuralları** denir.

TOPLUMSAL DÜZEN KURALLARI

Din Kuralları

- Toplumlari ve kişileri belli emir ve yasaklara sevk eden, **ilahi bir güce** dayanan kurallar bütünüdür.
- **Din kurallari değişmez niteliktedir.**
- Bütün dinler mutlak iyiliğı emreden kurallara yer verirler(Kötülük yapmamak, yalan söylememek vs).
- Din kurallarının nihai amacı, kişileri ruhsal açıdan yücelterek toplum düzenini sağlamaktır.
- **Din kurallarına uymamanın yaptırımı manevi niteliktedir. (örneğin günahkar olmak)**

Ahlak Kuralları

- Bir toplumda iyilik ya da kötülük hakkında oluşan değer yargılarına göre yapılması ya da yapılmaması gereken davranışlara ilişkin kurallar bütünüdür.
- Kişinin diğer insanlara karşı olan ödevlerini bildiren ahlak kurallarına **objektif ahlak kuralları** ya da sosyal ahlak denir.
- Kişinin kendi nefesine karşı sorumlu olduğu ahlak kurallarına **sübjektif ahlak kuralları** denir.
- Yaptırımını ayıplama şeklinde ortaya çıkmaktadır ve manevidir.

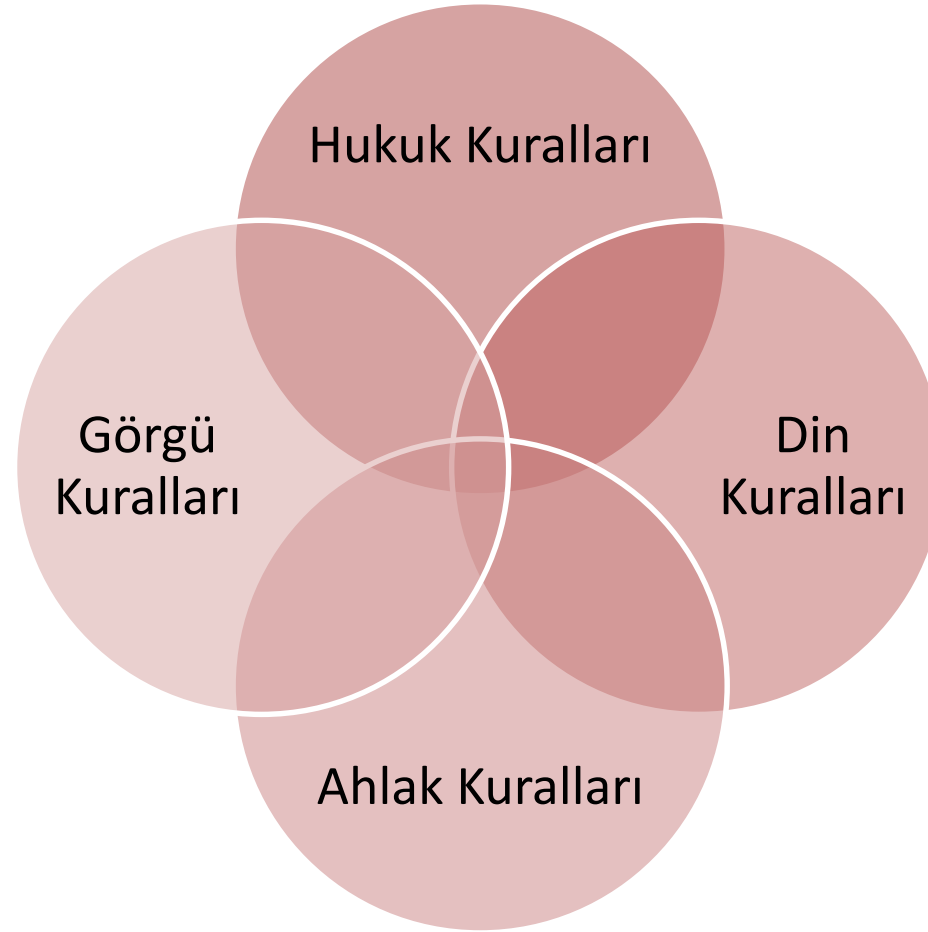
Görgü Kuralları

- Nezaket kurallarını içeren ve toplumu bu yönde düzenleyen kurallar bütünüdür.
- Yaptırımı kınama, ayıplama veya dışlama şeklinde ortaya çıkar ve manevidir.
- Yazılı olmayan kurallar bütünü olarak ortaya çıkan görgü kuralları genel ve soyut nitelikte değil, bölgesel ve dönemsel olarak ortaya çıkmaktadır.

Hukuk Kuralları

- Hukuk, toplum yaşamında kişilerin birbirleri ile ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücü ile desteklenmiş bulunan sosyal kurallar bütünüdür.

Hukuk Kurallarının Diğer Toplumsal Düzen Kurallarıyla Karşılaştırılması

Hukuk Kuralları-Din Kuralları

- ✓ Din kuralları Allah'ın emirleri olduğu için zaman içinde değişmez iken hukuk kuralları toplumun ihtiyaçlarına göre zaman içinde değişir.
- ✓ Din kurallarının yaptırımı uhrevidir. Hukuk kurallarının yaptırımı maddidir ve devlet gücüyle desteklenir.
- ✓ Din kuralları uhrevi ilişkileri ve dünyevi ilişkileri düzenler. Hukuk kuralları kişilerin birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenler.

Hukuk Kuralları-Ahlak Kuralları

- ✓ Ahlakın konusu iyilik ve doğruluk; hukukun konusu ise adalettir.
- ✓ Hukuk yasalara, ahlak gelenek ve göreneklere dayanır.
- ✓ Başkalarına zarar vermek, kişi haklarına tecavüz etmek ayıplanır, kınanır, toplum vicdanı ile cezalandırılır. Bütün bunlar manevi nitelikli cezalardır. Hukuk kurallarında istenmeyen davranışlar ise maddi olarak cezalandırılır. **Dolayısıyla ahlak kurallarının yaptırımı manevi, hukuk kurallarının yaptırımı maddidir.**

Hukuk Kuralları-Görgü Kuralları

- ✓ Görgü kuralları yazılı olmayan kurallardır. Hukuk kuralları ise kural olarak yazılıdır.
- ✓ Görgü kuralları kişilere sadece yükümlülük yükler. Hukuk kuralları ise kişilere hem yetki verir hem de yükümlülük yükler.
- ✓ Görgü kurallarına aykırı davranışın yaptırımı kişinin, görgüsüz, kaba, nezaketsiz vs. olarak nitelendirilmesiyle oluşan sosyal baskıdır. Hukuk kuralları devlet gücüyle desteklenen maddi yaptırım içerirler.